

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ref. lelkész.

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI AR:

Egy évre 4 kor. Negyedévre 1 kor
Fél évre 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Szerkesztőség és kiadóhivatal

hová a lapba szánt kéziratok

==== reklamációk és ====

előfizetési pénzek küldendőik

== Maros-Vásárhely, ==

Szentgyörgy-utca 9. szám.

== ref. lelkészi lakás. ==

A protestáns és katolikus államok közötti párhuzam.

A reformáció emléktünetére.

Hogy milyen nagy és életbevágó az a hatás, melyet a vallás nemcsak az egyes emberekre, de a társadalomra, sőt az államokra is gyakorol azt, az élet minden lépten-nyomon igazolja.

Ugy van a dolog, s ezt jö lesz én nekem mélyen bevésni lelkembe, mint rendkívül fontos tapasztalatot, hogy a vallás a nemzeti szokásoknak, boldogulásnak, fénynek, hatalomnak a legbiztosabb és leghatalmasabb mutatója és eszköze. Ha a vallás nem volna más, mint pusztá áhitatoskodás, mely a magános szoba rejtekére, vagy a templomra szorítkozik csupán és ha nem volna az semmi hatással a lelkiismeretre, a szívre és az életre; ha a vallás csak az egyház szertartási formáinak végezésében állana s Isten házában küszöbénél kezdődvén, ugyanott el is végződne: nehéz volna kimutatni, hogy egy ilyen vallás micsoda összeköttetésben lehet az országnak jólétével. Olyan volna az akkor, mint egy repkény, mely festői képet adhat ugyan az épületnek, amelyet díszít, de sem annak falai erősségét nem mozdítja elő, sem belső berendezésének kényelméhez nem járul semmivel sem hozzá. De ha a vallás valójában a szívnek, a jellemnek egyik alkatrésze, minden erénynek alapja s minden kitünőségnek támasza; ha

valójában az Úrnak félelme az, ami az embereket elszakítja a gonosztól; ha a szeretet által munkálkodó hitben áll a vallás s ha a Krisztus evangéliumában való hit tanítja meg az embereket az ő példájának követésére: az ilyen vallás bizonyára nagyban hozzájárul valamely ország jólétének emeléséhez. Sem a törvény, sem a tudomány, sem a művészet, sem semminemű emberi igyekezet, melylyel az emberiség általános jólétét akarjuk gyarapítani, nem állhat fenn az igaz vallás védelme és támogatása nélkül.

Ugy van valójában, hogy az emberi társadalom s valamennyi földi ország a valláson alapul. Az általános emberi műveltség a vallás nélkül olyan volna, mint az északi égboltozaton kigyuló fény, mely pillanatra fellobbantja, földeríti ott a sötétséget, hogy újra az örök éjszaka mélyébe boruljon az vissza. Az ész és a tudomány, a röpke költészet s a magas bölcsélet nem képesek egy nemzetet megmenteni, mert különben az ősi Görögország nem veszett volna el. Az erő, a törvény, a nemes uagyraevégyás, magokban véve, nem tarthatnak meg egy nemzetet, mert különben a büszke Róma még ma is urnője volna a világnak. Az olyan nemzet, mely elvesztette Istenben és emberekben való hitét, nemcsak legbecsebb kincsét vesztette el, hanem egyszersmind egyesítő és fentartó erejét is.

Nagy hatása van tehát a vallásnak a különböző nemzetek életére s a szerint, amint a nemzetek a kevésbé evangyéliomi, vagy a megtisztított vallás alapján állanak, meglátható és érezhető a közöttük levő különbség s nem nehéz megvonni a közöttük levő párhuzamot.

Ime, nézzünk csak szét ismeretünk szemeivel e földi világ azon nevezetesebb országain, melyeket mult, vagy jelenkori történetök lapjairól inkább ismerhetünk.

Ha tudjuk mindenekelőtt azt, hogy a római katolikus vallás inkább a szív, míg a protestantizmus inkább az értelem erőire akar hatni; ha tudjuk, hogy amaz szabadabb folyást enged a maga köreibe a művészetnek, mint emez: természetesen fogjuk találni, hogy Olaszországban, a római katolicizmus anyaföldjén magasabban szárnyal a művészet, mint a protestáns országokban. A római katolikus Olaszországban ragyogóbbak a templomok s a művészetek közül különösen a zene és festészet nagyobb virágzásnak örvendnek, mint talán akármelyik protestáns országban.

De ha a viszonyokat ama nagy protestáns igazság tükrében tekintjük, hogy az istentiszteletnek nemcsak a szívre és kedélyre, hanem az értelemre is kell hatnia; hogy a vallás nem csupán az érzelem és képzelet megnyilatkozásában, hanem az érzelmi erőnek is hozzájárulásában áll, amint ezt a protestantizmus általában tanítja: azonnal más kép áll lelki szemeink előtt.

Ha megnézem a protestáns és a római katolikus vallásu nagyobb államokat s az értelmi, vallásos és erkölcsi fejlettség tekintetében vonok köztük párhuzamot: fönséges büszkeség tölti el keblemet, hogy én is az élő protestantizmus gyermekének nevezhetem magamat.

Ugyan hol áll a római katolikus Olaszország Spanyolország, Mexikó vagy Brazília a protestáns Német-, Angolország, Hollandia vagy az észak-amerikai Egyesült Államok mögött.

Ez utóbbiakban fenséges erővel halad előre a tudomány; és pedig nemcsak a világi, hanem a vallástudományok terén is, ezekben az országokban találjuk a leghatalmasabb haladást. Hol áll a kereskedelem, ipar, földművelés s ezek eszközeinek tekintetében az elől említett négy ország az utóbb említettek mögött?

Ezekben az emberi ész mindinkább a maga

hatalma alá akarja s tudja is hajtani a természeti erőket s ezeket, mint rabszolgákat a maga győzelmi szekere elé állítva vezeti, míg a római kath. államokban, úgy látjuk és úgy tapasztaljuk, lassanként mindinkább alább száll a kereskedelmi forgalom, kiesnek az ipareszközök a munkások zekéből s a föld is csak éppen annyit ad a maga népének, hogy éhen ne haljon ez.

A földiekben való gyarapodás egyik élő és hatalmas előmozdítója a vallásos életnek, egyik óriási erejű emeltyüje a vallásos élet emelkedésének is. S imé, nem azt tanítja-é én nekem a tapasztalat, hogy előbb és igazabb az erős protestáns államokban, mint a római katolikus államokban?! Ki tagadhatná ugyanis azt, hogy a mennyiben a vallásosság a jó cselekedetekben mutatja ki a maga gyümölcsöző erejét: a protestáns világ, vagyis a protestáns államok népei összehasonlíthatatlanul többet tesznek, például a biblia- és vallásos iratokat terjesztő társulatok óriási munkássága által a vallásosság emelésére, mint a mennyit e tekintetben a római katolikus államok tesznek.

Sőt a római katolikus tan, hogy a mások jó cselekedetei által is idvezülhetnek az emberek, például másoknak az adakozásában nyilvánuló fölösleges jócselekedetei által, ez is jól mutatja a protestáns és a római katolikus államok közti különbséget. Ezen tan szolgál ugyanis alkalmul arra, hogy a római katolikus államokban összehasonlíthatatlanul több a koldus, az erkölcsi mivoltát levetkezett kéregető, mint a protestáns államokban. Krisztus Urunk pedig nem azt tanítja, hogy a koldusoké, hanem hogy a szegényeké az Istennek országa.

A koldusszegénység a bűnök lejtőjére, erkölcsi gyalázatba hajtja az illetőket s ezért a protestáns államokban bizony magasabb fokon áll az erkölcsi élet is, mint a római katolikusokban.

Áldom hát a gondviselésnek Urát és Istenét, hogy protestánsnak születtem, hogy a protestáns egyháznak lehetek gyermeke.

Hálát adok az én nagy Istenemnek, hogy a protestáns egyházban magasabban áll a tudomány, tisztábban mutatkozik a művelődésnek minden eszköze s emelkedettebb a vallásos és erkölcsi élet is, mint a római katolikus egyházban. Itt, elismerem, fejlettebb lehet az izlés, s magasabban

szárnyalhat a képzelet, mint az én egyházamban. De mi protestánsok mégis több és értékesebb sulyt helyezhetünk a mérleg serpenyőjébe, mint a mi római katolikus testvéreink.

De azért az Atyának vagyunk mi mindnyájan gyermekei s ha hisszük és valljuk szívből és lélekben mindnyájan a magunk vallásának igazait, mindnyájan idvezülhetünk a mi Urunk kegyelméből.

A mik felett gondolkoznunk kell.

„Ki hisz ma még csodákban?” — kérdik a *felvilágosodottak* s mivel böiceségük sokszor nem találkozik ellenkezéssel, mások meggondolatlanul utánuk fecsegik. Inkább inyükre is van ez így. Zavar-talanabban járhatnak utjokon azzal a képzettel Istentől, hogy Ő személyesen nem avatkozik a világ dolgaiba és mindent a maga *természetes* folyamatának enged át. De mi a természetes tulajdonképpen? Természetes-e az élettelen ásványra nézve, hogy a növény csirázik, növekedik, virágzik és gyümölcsöt terem? Távolról sem. A növényre ugyan természetes, de a kőre nézve csoda. És épp úgy a növényre nézve csoda, hogy az állat mozog és örömeinek meg fájdalomának kifejezést tud adni. Az ember ismét ezt a három fokozatot mulja fölül: megmunkálja a földet, learatja a gabonát, házban lakik és mi mindent fordított már hasznára az emberi elme az idők folyamán! Az ember mindezt természetesnek találja, de az alatta levő fokozatokra nézve csoda. És már most: ha Isten azt miveli, a mire más teremtmény nem képes, ha az Ő cselekvőképességére nézve nincs határ szabva, akkor az, a mi az ember szemében csodásnak és talán hihetetlennek látszik, mégis csak legtermészetesebb életnyilvánulása a legfőbb lénynek. Vajjon nem nyilvánvalón tűnik-e ki ebből, hogy a *csodának tagadása, pontosan szemügyre véve, istentagadás?* Vagy más valami ez, mintha a kő tagadni akarná, hogy a virág virágzik és illatozik és hogy a madár magasan repül?

Különös jelenség, hogy azok az emberek, a kik a maguk személyére nézve fölöslegesnek tartják a vallást, érdekeiket mégis különös bizalommal helyezik olyan emberek kezébe, a kiktől tudják, hogy igaz keresztyének. És igazuk van. Mert a ki bensőleg Istennel érintkezik, abban külsőképpen bátran bízhatunk. Az óvatos kereskedő pénztárát, a gondos gazdasszony gyermekeit és házát szívesebben bizza hívő keresztyének gondjaira, semmint olyan emberekére, a kik Istennel nem törődnek. Minden ember valamely cél felé törekszik és a ki az oda fel való után tör, az a földi dolgokban bizonyára hűségesebb sáfár annál, a ki csak e világon keresi boldogulását. Idegen

földön, rossz hírű erdőségben eltévedt két vándor. Egyszerre, mikor már rájuk borult az éj, elértek egy magányos vendégfogadóhoz, melynek külseje nem volt felette bizalomkeltő. — „Megnézzük, hogy fest belül” — vélekezett az egyik s bementek. Oda bent a szobában a gazda éppen esti ájtatosságot tartott háznépével s a jövevények, jóllehet vándorlásuk közben, még az imént csufolódtak az isteni dolgok felett, most már mégis nagyon boldogok voltak, hogy ilyen jó helyen kaptak szállást. Pompásan átaludták az éjjelt s midőn reggel, szíves bucsuzás után, folytatták utjokat, kénytelenek voltak egymásnak megvallani, hogy a keresztyén hit mégis csak nagy hatalom, melynek oltalmában bizton hajthatja fejét nyugalomra a vándor. Igen ám, ha helyesen vonnánk le a következtetéseket, akkor az eredmény a nézetek teljes megváltozásához vezetne. !

Sokszor hangoztatják a hitetlenek: „Nincs Isten Senki sem látta. Nincs rá szükségem. Szívem az én Istenem, karom az én segítőm, eszem az én lelkem. A biblia meséskönyv, a papok találták ki. A világ magától nyerte mostani alakját.” — Mikor egyszer ilyen beszéd folyt a csapszékben, felállt egy ember, elővette óráját és megmutatta a társaságnak, mint valami különös csodadolgot: tulajdonképpen önmagától csinálódott, egy kis acélmagból fejlődött ki, rugója magától húzódik fel s ha elromlik, magától igazítódik meg — „Bolonddá akar minket tartani az ur?” — kérde az, a ki az imént a szót vitte. — „Bizony, bolond kigyelmed” — felelt az idegen — „ha tagadja a világ teremtőjét, holott még a zsebórát sem tudja elképzelni alkotó mester nélkül.” — Más alkalommal egy uton levő fiatal lekipásztor tért be egy vendégfogadóba. Éppen vásáros nap volt. A szomszéd asztalnál néhány vásáros ember ült. Ezek közül az egyik, öklével az asztalra ütve, elkiáltotta magát: „Nincsen Isten! Mind csak papi fecsegés!” — s a mellett a szomszéd asztalnál ülő fiatal lekipásztor felé sandított. Ez felemelkedett, oda lépett a nagy hangúhoz, rátette kezét annak vállára s mondá: „Barátom, nem ujság, a mit most mondott. Meg van az irva a bibliában is.” — „Micsoda?” — felelt az ember — „lelkésztől még ilyet nem hallottam.” — „Nos, hát hallja, felolvasom magának” — ugymond a lekipásztor. Ezzel elővette zsebéből bibliáját és fenhargon olvasta a 14. Zsoltár 1. versét: „Azt mondja a balgatag az ő szívében Nincsen Isten. Megvesztek, utálatosokká lettek igyekezetekben, nincsen, a ki jót cselekedjék” — „A mint látja” — folytatta a lekipásztor, miközben a fenházó ember elálmélkodott — ilyen balgatagok már Dávid király idejében is akadtak, csak hogy akkortájt egy kicsit szerényebbek valának. Csak az ő szívében mondták, de nem kiabálták fenhargon a vásártéren.

Mikor a tél a földre borítja hótakaróját, mikor jég és fagy takarja a földet, akkor vajjon teljesen megsemmisül a természet élete? Bizonyára nem!

Mihelyt elérkezik az idő, megkezdődik a rügyezés és virágzás és a mi holtak látszott, új életre kél. És az elhalt emberi testre más sors várna? A föld ölébe fektetik, de új kibontakozás vár rá. A husnak el kell enyésznie, de a beléje elrejtett feltámadás csirája az új, a szebb életnek néz elébe. A növényagnál is elenyészik a látható anyag, de az a titkos erő, mely éppen az enyészetben nyilvánul, viszi véghez az új kialakulást. Dugj egy virághagymát a földbe, ugy-e, nem valami szép a külseje, s mégis mily szinpompás virág kél ki belőle. És a begubózott hernyó vajjon élet nélkül szükölködik-e? Nemde egykor, tarka lepkevé változva, a magasba tör? Ezt látjuk a növény- és állatvilágban. És ha már most szeretteinket a hideg földbe kell fektetnünk, lehet-e az ő és egykor a magunk feltámadásában kételkednünk? Mit mond az Isten igéje? — „Eljő az óra, melyben mindenek kik a koporsókban vagynak, meghallják az ember Fiának szavát és a kik jót cselekedtek, kijönnek az életnek feltámadására.” — És azután: Elvettetik rothadandó tett feltámasztatik rothadatlan.” — „Elnyelettetett a halál a diadalomig. De az Istennek legyen hála, ki adott nekünk diadalmat, a mi Urunk Jézus Krisztus által.”

Harc az „egyke” rendszer és magzat elhajtás ellen vallásos összejöveteleken.

Évek óta rendszeresen megtartott vallásos estélyeinken végre sor került a cimben levő, undok, de igen divatosá vált bűnre is. Népies egyházi irodalmunk szegényes e téren. Azért rá vagyunk utalva a bibliára. Hiszem, hogy „a nő, mint anya a bibiában” összefoglaló cím keretében, ha ismertetjük a bibliában található anyák jellemét: legalább rátereljük a figyelmet arra a mindenható és legszentebb érzelmre, melynek neve: anyai szeretet s melynek kezdő és végoka: Isten. Gondolom: Hagar szenvedő anya; Jókebed találékony anya; a Salamon előtt álló anyák egyike önfeláldozó anya; Anna a gyermek után vágyakozó és azt Istennek szentelő anya és így tovább. Ismerkedjünk meg ez utóbbival először.

1. Anna

(I. Sámuel 1. 2. rész.)

Közel Jeruzsálemhez, a Heródes vérengzéséről szomorú emlékü Rómában lakott Elkána hét feleségével: Annával és Peninnával. Peninnát megáldá az Ur gyermekekkel, Annát pedig, kit Elkána jobban szeretett — nem. Elkána sokat busult Anna gyermektelen állapotán.

Ez időben Izrael fiai az Efraim hegység déli lábánál fekvő Silóban keresték meg a seregek Urát áldozattétel és imádkozás végett; ide évente egyszer elment Elkána is, hogy Éli főpap előtt áldozzék csa-

lájáért. Egy ily alkalomból az áldozat legszebb részét kedves nője, Anna nevében nyújtá át az Urnak. Erre Peninnában föltámadt az irigység és Annát durva gunynyal illette éveken át, mintha nem eléggé sujtotta volna Isten már eddig is, hogy gyermektelen volt.

Anna nem panaszkodott, csak sirt és a szertartás végén szokásos lakomából mit sem evett. Szelid szókkal vigasztalgatta Elkána: miért keseregsz szivedben, hát nem több vagyok-e én neked akár tiz fiunál is? Anna nem tudott szólni a köny és zokogás miatt. Hallgatagon állt fel, tántorgó léptekkel közeledett az Ur oltárához, hol lerogyott a földre, közvetlen Éli főpap lábainál és erőtlenn, de erős hittől áthatott hangon suttogták ajkai: Seregeknek Ura! Tekintsd meg a te leányod nyomoruságát, ne felejtkezzél el rólam sem. Adj nekem fiat és én egész életére neked szentelem.

Nem értve a susogó hangon elmondott imádságot, hazug bánatnak nézte Éli főpap az Anna egész valóját e öntött bánatot. Kiméretlen, bántó szavakkal illeti. Meddig részegeskedel még? Hagyj föl a bortallal. Anna fölajdul fájalmában, arcán a megbántás pirjával állt fel és . . . és . . . fejét lehajtva, szeliden szól: Nem vagyok én részeg, Uram! Hanem keseredett szívű nő vagyok. Sem bort, sem más részegítő italt nem ittam, csak szívemnek vágját öntöttem az Ur elé. Ne nézz engem istentelen asszonynak.

Élit meghatották a szelid szavak. Bánta elhamarkodott ítéletét és szeretetteljesen biztatta Annát: Menj el békével, Izrael istene adja meg neked, mit tőle kértél.

Megvigasztalódva, reményteljes szívvel tért vissza Anna övéihez. Nem volt többé lelkében bánat, hitt Istennek jóságában. Imája megerősíté.

És hite nem szégyenült meg. Fia született; nevezé Sámuelnek, mondván: Isten meghallgatott engemet.

Tehát anya lön, de megemlékezett fogadásáról is. Mikor ugyanis Sámuel megerősödött, menten föl-vit-e Silóba. Megállt Éli főpap előtt és szólt: én vagyok ama nő, ki veled itt állottam, könyörögvén az Urnak. Ezért a gyermekért könyörögtem. Megadta az Ur kívánságomat, mit tőle kértem, én is azért az Urnak adom őt egész életére. És térdre hullva, hála-kat adott Istennek, imádkozva eképpen:

Örvend szívem Istenben,
Erőm nagy lön az Urban.

— — — — —
Nincs senki szent csak az Ur.
Rajta kívül semmi sincs.
Nem is lehet oly köszirt,
Mint mi erős Istenünk.
Ne szóljatok kevélyen,
És ne kérkedjen szátok;
Mert Ő mindeneket tud
S erélylyel Ő kormányoz.

1909

A kézives erősek,
 Átala letöretnek;
 S viszont az erőtlenek
 Hatalommá tétetnek.
 Kenyérért a bétöltek
 Más szolgálivá lesznek;
 A szegények s éhezők
 Kereséstől megszűnnek;
 Hetet szül a magtalan,
 S termékenynél panasz van.
 Halál az Ur és élet,
 Megsemmisit és fölkel.
 Lesujt Ő, de meg is áld,
 Felemel, ha megaláz.
 Fölemeli a porból
 Ki elhagyott, nyomorult;
 Megtisztítja a szennytől
 A szegényt s szükölködőt;
 Elsökké teszi őket
 Dicsőségnek székeiben.
 Hiszen Ővé ez a föld,
 Határt annak Ő vetett;
 Hívök lábait
 Azon oltalmazza, vezérli,
 De az istentelenek,
 Sötétségbe vettetnek.
 Óh az ember magára
 Nem lehet erős soha.
 Küzdhet vele akárki,
 Ki ellensége neki:
 Valamennyi csak megtör,
 Ha felettük mennydörög.
 Véges-végig Ő ítél,
 Gyermekének erőt mér,
 Fölemeli fölkenjét.

Anna évenként fiát mindig meglátogatta. Vitt neki kicsiny köntöst, felöltöztette, anyai csókjával meg-megcsókolgatta. Mindig nehéz volt ugyan az elválás, de mindig megnyugodott, mert gyermeke Isten kezében volt.

Egyszer Elinek emez áldásával távozott Rámába Silóból férjével: Adjon az Ur néked e nőtől — Elkána — gyermeket, mert teljesíté az Urnak tett fogadását. És adott az Ur még három fiut és két leányt.

* * *

Ime, Anna története. A gyermek után sóvárgó, erős hittel, nagy szeretettel megáldott anyák mintaképe ő. A gyermek előtte Istennek áldása, kit Istennek kell szentelni, Miként örökös intőjel ragyog alakja a messze idő végtelenén át azok előtt, kik csapásnak tekintik az anyaságot és vakmerő kezekkel beleavatkoznak Isten intézkedésébe.

Ezelőtt az volt az elv: sok gyermek szegénység; ma már egy sem kell és küzd ellene a gyarló ember. Hiábavaló. Az Isten meg nem csufoltathatik. Ott az élet. Nyitott könyv. Bizonyítja az Anna imádságának igazságát, hogy tolja fel bár magát az ember képzelt Istenné, előbb utóbb megtörik úgy is, ha fölötté Isten

szava mennydörög. Ő megfizet mindenkinek az ő cselekedetei szerint Ő mindeneket tud.

Molnár Imre.

Kegyesség utja.-

Jó szer a harag ellen.

Stanton az északamerikai hadügyminiszter egy alkalommal igen megharagudott egyik tisztjére, aki parancsát félreértette. „Nagy kedvem volna ennek az embernek megírni, hogy mi a véleményem róla.“ „Tegye meg — mondá Lincoln, a köztársasági elnök — írja meg nyiltan, hogy mit gondol felőle, s olyan keményen, amint csak lehet; ne kimélje egy csöppet sem.“ Nem sokkal ezután bemutatta Stanton a tisztnek szóló megróvó levelét az elnöknek. „Nagyon jó — mondá Lincoln — semmi hibája nincsen.“ „Ki által küldhetném el a levelet neki?“ „El is akarja küldeni? — válaszolta Lincoln. A levél elérte a célját akkor, amikor ön beleöntötte a haragját. Most tépje széjjel. Ugy teszek én is. Az ilyen levelet nem szabad elküldeni.

„De kicsoda az én felebarátom?“

Luk. X. 29.

Funke Ötönak, a kiváló papnak egyik iratában olvashatók a következők: Nem régeből láttam, hogy egy lóvasuti kalauz páratlan gyöngédséggel segített a leszállásnál egy idősebb uri nőnek. Feltűnt nekem a dolog, s megkérdeztem az uri nő nevét. „Nem tudom biz én — válaszolta a kalauz — de azt tudom, hogy egy angyal.“ Hogyan érti ezt? — kérdeztem tőle. Erre ő a következőket beszélte el: „Ma reggel meghalt egyetlen gyermekem, nekem pedig a halottas ágytól egyenesen a szolgálatba kellett jönnöm. Nagy bánatomról még egy szót sem szólottam senkinek. Ez az uri nő mélyen a szemeimbe nézett, s megkérdezte, mi bajom van, hogy olyan szomorú vagyok. Neki egyedül tudtam elmondani mindent. Szeliden s melegen megszorította a kezeimet, s könnyek gyűltek a szemeibe.“ És az én kalauzom könnyezni kezdett az örömtől és fájdalomtól egyszerre. — Oh miért is bánunk mi emberek úgy egymással, mintha gépek volnánk csupán? Mennyivel szebb és derültebb volna az élet, „ha megosztanók egymás buját, bánatát.“

Elveszve.

Frommel Emil, akinek annyi szép történetet és följegyzést köszönhetünk, beszél egy fiúcskával, aki nevelőnőjével sétálni ment, az alábbiakat. Az utcán találkoztak más gyermekekkel, akik feketébe voltak öltözve. „Miért vannak fekete ruhában? — kérdé a fiúcska. „Szegény gyerekek — válaszolta a nevelőnő — elvesztették édes apjukat.“ „Elvesztették? Vajjon hol lehet ő?“ „Az égben.“ „Akkor ugy-e a jó Isten

mellett van” — jegyezte meg a fiucska. „S hiszen akkor jól járt, mert ott olyan jó minden.” „Bizonyára” erősítette a nevelőnő. Bámulva nézett föl reá a gyermek: „S a nagyok azt mondják róla, hogy el van veszve.”

Berlin.

Németből:

Berde Sándor.

Egyháztársadalom.

A kolozsvári „Bethlen Gábor Kör” 1908—9. évi munkarendje.

A választmány által október hó 4-én tartott gyűlésen elfogadott munkarendet a Kör, a tudnivalók közlése végett a közönségnek is tudtára óhajtja adni. Avval a kéréssel fordul a választmány a protestáns társadalomhoz, hogy a múlt években tapasztalt pártfogást és szeretetet most se vonja meg a Körtől, hiszen alábbi programjából látszik, széleskörű s sok helyen alapvető munkájában erre még nagyobb szükség lesz, mint a múltban volt.

E munkarend közlésével célja a Körnek, hogy a maga munkáiról a közönséget is tájékoztassa, gyűléseinek, estélyeinek célját, esetleg tárgyát közelebbről megjelölje, ezeknek helyét, idejét, a későbbi esetleges félreértések kikerülése végett már előre tudtul adja.

Alapszabálya 2. §-a szerint a Kör célja: az ifjúság egyesítése s az ifjúságba bevitt vallásos, tudományos és hazafias szellemnek a társadalom minden rétegébe való bevitele. Ezek szerint tehát működését kiterjeszti az ifjúságra és a társadalomra.

I. Az ifjúság közötti munkájában a következő szempontok vezetnek. Kitűzött célja, az ifjúság evangélizálása, elsősorban úgy, hogy a biblia megismerésével az ifjúság minden rétegébe protestáns, evangéliumi szellemet vigyen be.

1. A főiskolai ifjúság számára „Diák szövetség”-et állított fel. E szövetség jellege vallásos, célja a diákokat rávezetni az Isten igéjére, ezáltal a Jézus menyei Atyjában való keresztyén életfolytatásra. Ezen céljából tart a szövetség minden héten kedden este 8—9 óráig *biblia olvasó órákat* („collegia philobiblica”). Helyük a református theológia egyik tanterme. Tárgyalatik: „Márk evangéliuma”. A gyűléseket vezeti Imre Lajos alelnök.

2. Kereskedelmi, gazdálkodó és iparos ifjúság számára a Kör „Ifjúsági Egyesületet” tart fenn. Az egyesület jellege nem tisztán vallásos, működési tere nem esik felekezeti határok közé. Célja a magyar kereskedő, iparos és gazdálkodó ifjúságot egyesíteni, ezeknek egy olyan helyiséget tartva fenn, hol gyűlések hallgatása, olvasásra szánt könyvek, újságok olvasása által napi munka fáradalmaikat kipihenhetik. Az egyesület helyisége egyelőre a hidelvei református iskola terme, ahol a Kör vallásos iratokat tart, azokat

olvasni kádja, minden gyűlés, vagy ünnepély után és előtt. A vallásos szellem ébrentartására *biblia magyarázatokat* tartat. Ezek ideje minden csütörtökön este 8—9 óráig, helye a hidelvei ref. iskola. Tárgyalásra felvételük: „Máté evangéliumából”. Ismeretek terjesztésére s egyszersmind a kor nagy kérdéseinek protestáns szellemben, népszerűen történő ismertetésére *felolvasó estélyeket* rendez. Helyük a hidelvei ref. népiskola, idejük minden szombaton este 8—9 óráig. Az előadások, melyek eszmecserével is lehetnek összekötve, a következők: nov. 21. „Lucifer” című dráma ismertetése: Imre Lajos: november 28, december 5, december 12-én: Természettudományok legújabb vívmányai és a keresztyénség, (három előadás) Schoek Ottó; január 23, január 30, február 6.: Biblia és a kritika (három előadás) Salga Zoltán; február 13, február 20, február 27, március 6.: Protestánsizmus, evangéliumi keresztyénség és belmisszió (négy előadás) Imre Lajos; március 13, március 20, március 27.: Szociális mozgalmak és a keresztyénség (három előadás) Vásárhelyi János; április 3.: „Hogyan lesz a vallás?” ismertetés és cáfolat: Révész Imre; április 10.: Protestánsizmus és a katholicizmus: Z. Nagy Lajos; április 17, április 24.: Protestánsizmus és felekezeti (adventisták baptisták), [két előadás]: Révész Imre.

3. A Kör négy helyen u. m. Petőfi-utcai, magyar-utcai, Rudolf-utcai és monostor-utcai református iskolák teremeiben 8—15 éves gyermekek számára *vasárnapi iskolákat* állít fel. Tanítási órák vasárnap délután 3—4-ig.

A diák-szövetség és ifjúsági egyesület bibliaolvasó óráira, valamint a vasárnapi iskolák tanítási óráira idegenek csakis a Kör főtitkári hivatala (Bocskay tér 1. szám I. em. hiv. óra pénteken 12—1 és 3—2.) által kiadott belépti jeggyel látogathatnak el.

Felügyelő alelnök: Imre Lajos, akihez ifjúsági ügyekben mindenféle felszólalások intézendők. (Bocskay-tér 1. szám, hivatalos óra szerdán 3—4.)

II. A társadalomba a Kör ugyanezt a szellemet akarja bevinni a következő ünnepélyei és estélyei útján:

1. Minden két hétben, vasárnap d. u. 5 órakor a ref. theol. fakultás disztermében *bibliai magyarázatokat* tartanak: nov. 15: Főtiszteletű Kenessey Béla ref. püspök, nov. 29: Dr. Ravasz László ref. theol. tanár; decz. 13: Nagy Károly ref. theol. igazgató; jan. 17. Dr. Ravasz László theol. tanár; jan. 31. Főtiszt. Kenessey Béla ref. püspök; febr. 28: Dr. Ravasz L. a gyakorlati theologia tanára; márcz. 14: Nagy Károly theol. igazgató; márcz. 28. Dr. Ravasz László. Ezek rendezésére felügyel Gönczi Lajos, kihez a biblia-magyarázatok ügyében mindenféle felszólalások intézendők. (Bocskay-tér 1. sz.)

2. Minden héten, pénteken délután 5 órakor a ref. theologia disztermében *protestáns estélyeket* rendez, előre megállapított előadásokkal, két ciklusban. Az első ciklus címe: „A keresztyénség történeti alap-

1909

jai, áll öt előadásból, melyek a következők: 1. nov. 20: Jézus kora: Dr. Kecskeméthy István ref. theologiai tanár; 2. nov. 27: Jézus személyisége: Kenessey Béla erd. ref. püspök; 3. dec. 4. Jézus tanítása: Kenessey Béla erd. ref. püspök; 4. dec. 11. Pál és az oskeresztyénség: Dr. Bartók György ref. koll. tanár; 5. decz. 18: A protestantizmus: Pokoly József ref. theol. tanár. A második ciklus címe: „A keresztyénség értékei” áll tíz előadásból, melyek a következők: 1. jan. 22: Mi nekünk a biblia? Kenessey Béla ref. püspök; 2. jan 29: Mi nekünk az egyház? Nagy Károly theol. igazgató; 3. febr. 5: Keresztyénség és erkölcs: Dr. Bartók György ref. koll. tanár; 5. febr. 19: Keresztyénség és socialismus: Dr. Boér Elek egyetemi tanár; 9. febr. 26: Keresztyénség és nőkérdés: Dr. Kolozsváry Bálint egyetemi tanár; 7. márc. 5. Vallás és művészet: Dr. Ravasz László theologiai tanár; 8. márcz. 12: Hit és tudomány: Dianiska Frigyes evang. lelk.; 6. márc. 19. Keresztyén világnézet és materializmus: Dr. Bartók György koll. tanár; 10. márc. 26. Keresztyénség és pessimizmus: Dr. Ravasz László theol. tanár. Ez estélyre külön meghívók is adatnak ki; ezen előadások inkább a művelt közönség számára valók, belépés csak belépti jegy ellenében engedtetik meg. Jegyek díjtalanul kaphatók a kör hivatalos helyiségében, a meghívókon feltüntetett időben (Bocskay-tér 1. szám, I. em. jobbra). Persely a kör pénztára javára lesz kitéve.

3. Minden két hétben, vasárnap délután 5 órakor a magyar-utcai, Rudolf-utcai és monostor-utcai iskolák termében *protestáns estélyeket* rendez, előre megállapított ciklussal. A ciklus címe: „*Képek egyházunk multjából*”. A sorra kerülő előadások a következők: a Magyar utcában: november 15. Megnyitó és bevezető előadás: Barabás Samu református lelkész; november 29. Dévay és a magyar reformáció: Béczy Nándor; december 13. Heltai Gáspár és a bibliafordítók: S. Váradi Albert; január 17. Vallásháboruk (Bocskay, Bethlen): Szabó Miklós; január 31. Vallásháboruk (Rákóczyak): Püskösty Zoltán; febr. 28. Eperjesi vértörvényszék: Váncza János, március 14. II. József és a türelmi rendelet: Tökés József; március 28. Egyházi élet 1848. előtt: Barabás Samu ref. lelkész. Rudolf utcán: nov. 15. Megnyitó előadást tart: Benedek Árpád ref. lelkész; nov. 29. Hontér János és az erdélyi reformáció: Juhász Albert; dec. 13. Dévay és a magyarországi reformáció: Béczy Nándor; jan. 17. Heltai és a bibliafordítók: S. Váradi Albert; jan. 31. Vallásháboruk (Bocskay, Bethlen): Szabó Miklós; febr. 28. Vallásháboruk (Rákóczyak) Püskösty Zoltán; márc. 14. Eperjesi vértörvényszék: Váncza János; márc. 28. II. József és a türelmi rendelet: Tökés József. Monostor-utcán: nov. 15. Megnyitó előadás: Székely János ref. h. lelkész; nov. 29. Egyházi élet 1848. előtt: Barabás Samu ref. lelkész; december 13. II. József és a türelmi

rendelet: Tökés József; január 31: Elnyomatás kora: Imreh Lajos; jan. 17. Eperjesi vértörvényszék: Váncza János; február 28. Vallásháboruk (Bocskay, Bethlen): Szabó Miklós; márc. 14. Heltai Gáspár és bibliafordítók: S. Váradi Albert; márc. 28. Dévay és a magyar reformáció: Béczy Nándor.

Ezen protestáns estélyek a fent említett utcákon levő református népiskolák termeiben tartatnak, s bárki által látogathatók. Belépti díj nincs. Felügyelő alelnök Schoch Ottó, (Hiv. órái: pénteken 2—4. Bocskay-tér 1.)

4. Kéthavonként nov. 22., jan. 24., márcz. 21., ápr. 18. napjain az egyetemi aulában, vagy a ref. theol. fakultás dísztermében irodalmi *felolvasó estélyeket* rendez. Közlelbi értesítést ezekről az estélyekről külön kibocsátott meghívók adnak, úgy a műsort, mint a belépti díjakat illetőleg. Ez estélyek felügyelői: S. Váradi Albert és Róth Jenő. (Hiv. óra Bocskay-tér 1. sz. I. em. hétfőn 10—11 és pénteken 3—4.)

5. Ugyancsak kéthavonként a gyermekök számára, de a közönség részvételével *vasárnapi iskolai ünnepélyek* lesznek. Műsorunk főbb pontjai: egy rendes vasárnapi iskolai tanítás, karének, szavalat. Helyük és idejük: decz. 6. Magyar-utcai, febr. 7. Rudolf-utcai, ápr. 4. Monostori ref. iskola, máj. 30. a ref. theologia nagyterme. Belépti díjuk később megállapítva, minden egyes esetben külön hozatik a közönség tudomására.

6. *Február második vasárnapján*. (febr. 14.) az evang. ker. diákmozgalom fontosságának, eredményeinek ismertetésére nagyszabásu estélyt rendez a Kör, melynek tiszta jövedelme a „Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség” céljaira fog fordítatni.

Ezen (5—6. pont alatt felsorolt estélyek vezető alelnöke *Steinmetz Károly*, kihez ez estélyek ügyében mindennemű felszólalással fordulni kell, (Bocskay-tér 1. sz., hiv. órák: péntek 2—4.)

III. A Kör tagjainak a társadalommal való érintkezése előmozdítása céljából *vegyes énekkart* tart fenn. Az énekkar ferfi tagjai csakis köri tagok lehetnek. Az énekkar feladata a Kör ünnepélyein szerepelni, protestáns estélyeken ciklikusan ad elő az énekkar XVI századbéli magyar egyházi éneket. Belépni akarók a megbízott alelnöknél jelentkezzenek. Vezető alelnök: *Frenczel Béla* (Bocskay tér 1. sz. I. em. hiv. óra: csütörtök 2—3.) *Karnagy: Borsay Samu*.

Minden munkájában a Körnek a magyar protestáns társadalom segítségére van szüksége. Most, mikor e munkarenddel nagyarányu munkásság megkezdéséről tesz bizouyságot, őszintén kéri e segítséget nemcsak a társadalom, hanem az ifjuság minden egyes tagjától is, mert meg van győződve róla, hogy a társadalmat orvosló akciónak az Ifjuság Köréből kell kiindulnia. Ilyen meggyőződéssel, s a hű munka eredményében vetett szent hittel indul el a Kör s kezdi meg *Isten segítségével folyó iskolai évi pályafutását*.

Könnyebb áttekintés céljából a zártkörű gyűlések igéjét a következő sorrendben közöljük:

Kedd este 8—9 óráig a diákszövetség bibliai órái.

Csütörtök este 8—9 óráig az ifjúsági egyesület bibliai olvasó gyűlései.

Szombaton este 8—9 óráig az ifjúsági egyesület felolvasó estélyei.

Vasárnap délután 3—4 óráig vasárnapi iskolák tanítási órái.

Nyilvános ünnepélyek ideje a következő:

1. Biblia magyarázat; minden kéthétben vasárnap*) ref. theológián.

2. Protestáns estélyek; minden héten pénteken*), ref. theologia.

3. Protestáns estélyek; minden kéthétben, vasárnap*). Magyar-, Rudolf- és Monostor-uton.

4. Felolvasó estélyek; minden kéthónapban.

5. Vasárnapi isk. ünnepélyek; minden kéthónapban.

6. Diák estély; február második vasárnapján, február 14.

A Kör hivatalos helyisége: Bocskai-tér 1. sz. I. emelet jobb folyósó.

Hivatalos órák: Elnökség: Kedd, szerda 3—4, csütörtök 2—3, péntek 2—4 óráig.

Titkári hivatal: Hétfő 10—11, péntek 12—1 és 3—4 óráig.

Pénztári: Szerda 3—5 óráig.

H i r e k.

Olvasd a Bibliát.

Imádságunk és Isten ígérete.

(Lukács ev. 10. 1. — 13.)

Az ó-szövetségi történetek menetét megszakítjuk ma, hogy Jézus lábához ülve, tőle tanuljuk azt, a mi lelki életünk legfontosabb nyilvánulása, tőle tanuljunk imádkozni. A szív lélegzetvételének uezvették az imádságot és valóban ez által jutunk tisztább, mennyei légkörhöz, ez kapcsol össze magával az Istennel.

Oktató jegyzetek:

II. Milyen dolgokért kell imádkozni? Ezt Jézus megmutatja az Uri imában. Nem a mi emberi, földi kívánságaink álljanak első helyen. Hanem mindenekelőtt az Isten nevének dicsőítéséért, akaratának teljesítéséért imádkozzunk. De kérhetünk tőle segítséget és áldást a mi ügyeinkben, bajainkban is. Minden gondunkat ő reá vethetjük. Mindazt kérhetjük, a mire szükségünk van. Az Ur nem ígért senkinek földi gazdagságot, hírnevet, hatalmat, de azt ígéri, hogy jó pásztorunk lesz, nála semmiben meg nem fogyatkozunk. Főképen lelki bajainkban, ha bűn vagy kísértés támad ránk, segítségünkre fog jönni. S hogy minél jobban megismerjük azt, a mi valóban javunkra van, azért kérjük tőle a legjobb adományt, a Szent lelket.

II. Hogyan imádkozzunk? Ugy fohászokdjunk az Istenhez szerető Atyánkhoz, a kihez mi is szeretettel ragaszkodunk. Bizzunk benne, hogy azt adja meg nekünk, a mi valóban javunkra van s a mi árthatna, azt meg tagadja. Hitte!

A csillaggal ellátottak ingyenesek, a többiek belépti díjasok.

imádkozzunk, mert neki van hatalma, hogy mindent megtegyen és megadjon, a mi valóban javunkra szolgál. Mint az az ember a példabeszédben, úgy imádkozzunk mi is bevállva, hogy semmink nincsen. alázatossággal hajoljunk meg az Ur előtt és minden erőt, minden jót csak az ő kegyelmétől várjunk. S ha az Ur nem hallgat meg mindjárt, alhatatosan imádkozzunk s így mutassuk meg hitünket. Mindenkor s Jézus nevében imádkozzunk, mert ő érette hallgatja meg az Isten a mi kérésünket, ő a mi közbejárónk, ki érettünk esedezik.

„Édes néni — szólt egy kis leány — találtam egy kulcsot, a mivel megnyithatom az emberek szívét!“ „Micsoda kulcs az“ — kérdezte a néni. „Ez a kicsiny szó: Kérem. Ha valakinek azt mondom: Kérlek, segíts: mindig megteszi.“ Ezzel a kulccsal megnyithatjuk a mi mennyei Atyánk szívét is,

Deák Lajos jubileuma. „Méltó a munkás a maga jutalmára“, ez az evangéliumi elv valósul meg e hó 4-én Maros-Vásárhelyt, a maros-tordamegyei tanítótestület által kezdeményezett azon jubiláris ünnepségeken, amelyeket Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő 25 éves tanfelügyelői munkássága alkalmából rendez Maros-Vásárhely és vidékének társadalma. Lelkünk igaz gyönyörűségével állunk mi is az örvendő ünneplők sorába, hogy megtiszteljük Deák Lajosban a magyar közművelődés egyik legbuzgóbb bajnokát, s egyidejűleg az igaz református keresztyén lelkületű embert, a ki úgy hivatása teljesítésének közvetlen körében, mint a társadalmi élet minden viszonyában s családi életében példaadó. Mint református hívő-lelek mindig öntudatos és erős kálvinista, s mint a marosvásárhelyi ref. egyház presbytere, itteni ref. kollegium gondnoka, az erdélyi ref. egyházkerületi közgyűlés és a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság választmányi tagja, anyaszentegyházunknak egyik legderekabb fia.

Tordai egyházunk ünnepe. Tordai egyházunk szép ünnepet ült a múlt hó 25-én. Felszentelte nagy templomának új tornyát s vendégül fogadta a nagyenyedi egyházmegye egyházi értekezletét. Ez ünnepélyeken részt vett főtiszt. és mélt. Kenessey Béla püspök ur, Nagy Károly egyházkerületi főjegyző, Péter Károly egyházkerületi titkár, Pünkösti Pál számvevő és Biró Lajos püspöki titkár kíséretében. Az egyházi értekezleten Ferencz Samu décei lelkész mondott imát és Nagy Károly egyházkerületi főjegyző tartott fenkölt szellemű bibliamagyarázatot a 134. zsoltárról, majd Veress Károly kitünő megnyitója után Fogarasi Albert nagyenyedi nyugalmazott tanár olvasott fel *A Mythosz* címen. Nagy Ida k. a. szavalata után pedig tisztujítás volt. A tulajdonképpeni ünnepélyek központja a toronyfelszentelési aktus volt. Délelőtt 10 órakor vonult a püspök ur, kísérvé a papságtól a már zsufolásig megtelt templomba. A bejárónál Téglás István egyházi gondnok fogadta történelmi vonatkozásokban gazdag, szép beszéddel. A templomban a megfelelő ének (gyülekezeti, dalkari, zenekari) számok után előbb Jancsó esperes mondott szép és lelkes imát, majd Kenessey püspök ur mondott hatalmas, gyönyörű beszédet a Gal. levél alapján „az igazi ker. szabadságról, mely nem a testnek bűnre való alkalma, hanem a szeretetnek szolgálata egymás iránt.“ A nagyszabású beszédnek hatása alatt mindenki érezte, hogy összes

társadalmi, politikai és egyházi bajaink forrására mutatott itt rá a magas nézpontról ítélő szónok, de egyben ezek orvoslásának forrásaira is. A közönség egészen hatása alá került a beszédnek, mely úgy mély tartalmával, mint remek előadásával lebilincselte a hallgatókat. A toronyépítés történetét Nagy Mózes helybeli lelkész ismertette, kiemelve a viszontagságos kísérletek után a szerencsés befejezés feletti örömet, a ritka áldozatkésztséget, melyben példányszerű buzgalommal Füzy Sándor lelkész járt elől, különböző címeken és alkalmakkor 12,000 koronányi összeggel járulván a nagy cél megvalósításához. A gyönyörű templomi ünnepélynek a „Hymnus“-szal volt befejezése. Templom után a püspök ur a kórházat és betegeit látogatta meg, égi vigaszt hagyván a lelkekben. Majd a nagyszámu tisztelgések következtek, hol a szeretetnek, nagyra-becsülő tiszteletnek, békés együttműködésnek kölcsönös fogadalmi és testvéri kicserélődése folytak le.

A baromfitenyészből mikép lehet állandó és nagy jövedelmef biztosítani? A legutóbbi években rohamosan emelkedett nemcsak hazánkban, de a külföldön is a hus ára. Természetes következménye let. ennek aztán az, hogy a közönség a baromfi és tojásfogyasztást óriási mérvben fokozta s így a baromfi és a tojás ára is lényegesen emelkedett. Kétségtelenül bebizonyított pedig az, hogy a legolcsóbban állítható elő a baromfi és tojás, csak tudni kell annak módját, mert ismeretes dolog az, hogy nem minden baromfi való hus- vagy tojásstermelésre s nem minden vidéken lehet az egyik, vagy másik tenyésztési ágazat kellő fellendítésére nagyon jó eszközünk van s ez a Hreblay Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő baromfitenyésztő szerkesztésével hetenként megjelenő „Baromfitenyésztés“ című szaklap, mely immár újévtől kezdve a 7-ik évfolyamba jog lépni. Ezen képes heti szaklapot a szerkesztőség (Kolozsvár) mindenkinek, aki levelezőlapra oda fordul 3 héten át ingyen és bérmentve küld mutatónak, mert a szerkesztő azt akarja, hogy e házaspótló lapot minden tenyésztő megismerje s abból állandó és nagy haszna legyen. A Baromfitenyésztés felöleli és a legteljesebben tárgyalja a gazdasági és sport baromfi, éneklő és diszmadár, galamb és házinyultenyésztési és értékesítés kérdéseket. Földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, kisgazdák, iparosok és magánzók egyaránt haszonnal és élvezettel olvashatják a Baromfitenyésztést, a magyar baromfitenyésztési ügy igaz barátját. Előfizetési ára: egy évre 10 korona, félévre 5 korona. Előfizetési pénzek e cím alatt: Baromfitenyésztés szerkesztősége Kolozsvár küldendők.

Ország-világ.

— Kelet felé még sem tiszta az ég

A nagy világpolitikában újabb zavaroktól lehet félni. Mi annak idején már megirtuk, hogy az a keresztyéni szellem, a melylyel intézik a nagy világ dolgait, egyáltalán nem a Krisztus szelleme, sem szeretet, sem igazság abban nincsen. Anglia ugyanis a kis Szerbiát és Montenegrót folyton izgatja ellenünk, a kik viszont meggondolatlanul mindeme készen, folyton gyalázzák hol Magyarországot, hol Ausztriát, hol a

kettőt együtt. Franciaország, Németország és Oroszország is beleegyezett már abba, hogy Boszniát magunkhoz csatoljuk, de Anglia kéz alatt Szerbiának tett ígéretet erre . . . Igen könnyen háborus világot érhetünk tehát.

Kiss Áron püspök emlékünnepélye és Eröss Lajos püspök beiktatása. A tiszántuli református egyházkerület volt püspöke, boldogemlékezetű hegymegi Kiss Áron emlékére Debrecenben, az 1908. évi november hó 16-án délután 4 órakor, a főiskola disztermében gyászünnepélyt tart, melynek programja a következő: 1. Gyászének. Ivánka S. „Temetési Énektár“ 42. számú énekének első verse. Zenéjét szerző: S. Nagy Károly, éneklő a főiskolai énekkar. 2. Emlékbeszédet tart Dávidházy János legidősebb esperes. 3. Gyászének. A dunántuli egyházkerületi „Halotti énekek“ 37. ének 1. és 2. verse. Férfikarra átírta Sz. Nagy Károly, éneklő a főiskolai énekkar. — E gyászünnepélyt követi másnap nov. 17-én a tiszántuli református egyházkerület új püspöke, főtisztelű Eröss Lajos urnak Debrecenben, délelőtt 10 órakor hivatalába ünnepélyes beiktatása, melynek programja ez: Az egyházkerület közgyűlés tagjai (a lelkészek palástosan, a világiak lehetőleg diszmagyarban) gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok ur vezetése alatt, harangok zugása mellett, november 17-én, délelőtt 10 órakor, a debreceni főiskola diszterméből a nagytemplomba vonulnak át. A testületek és küldöttségek kijelölt helyeiket a nagytemplomban elfoglalván, megkezdődik az isteni tisztelet: a) A főiskolai kar éneke. b) Az egész gyülekezet fennálva éneklő a 37. dicséret első versét. c) A megválasztott püspök imádsága. d) Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok ur tudatja a gyülekezettel a püspökválasztás eredményét s azt a körülményt, hogy a megválasztott püspök az egyházkerületi közgyűlés által megerősített, — egyszersmind felhívja a püspököt esküje letételére. e) A gyülekezet feláll s a püspököt Dicsőfi József egyházkerületi főjegyző fölesketi. f) Az eskü után a püspök térdre borul s a három legidősebb esperes, Dávidházy János, Sütő Kálmán, Görömbey Péter, kezét fejére vetvén, Dávidházy János legidősebb esperes kéri és áldó főhászt bocsát az egek Urához. g) Ezután gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok üdvözlő a már felesküdt püspököt s átadja neki az egyházkerület pecsétjét. h) Az esperesek, egyházmegyei gondnokok, egyházkerületi tanácsbírák és jegyzők — orgonaszó mellett — egymásután kezet fognak a püspökkel. i) A püspök az Urasztala mellől alkalmi beszédet tart. k) Sütő Kálmán hivatali korra nézve második esperes üdvözlő beszéde. l) A gyülekezet feláll s a fölszentelt püspök megáldja a gyülekezetet. m) A tanítóképző-intézet énekkar alkalmi éneke. n) Gyülekezeti ének: a 179. dicséret utolsó verse.

Agrár Takarékpénztár R-t.

Maros-Vásárhelyt.

Fiók-intézetek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas,
Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsisztgyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona

Takarékbetétek: 8 millió korona.

A takarékossgot a lakosság minden rétegében előmozdítandó, amerikai módon **házi takarékperselyeket** izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül **ingyen** bocsátunk feleink rendelkezésére, a melyek által még a legkisebb összegek is könnyű módon megtakaríthatók. Ezen házi takarékperselyeknek azon nagy előnyük van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül kivenni nem lehet és így a fél annak a kísértésnek hogy a megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltse könnyen ellentállhat.

Ha legalább egy korona a perselyben összegyűl sziveskedjék intézetünkhöz fáradni, a mikor a megtakarított összeget a perselyből a t. cím jelenlétében kivesszük és a betéti könyvecskéjébe javára írjuk.

A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a pénzgyűjtés újból kezdődik.

Agrár Takarékpénztár r. t.
M.-Vásárhely

Nyomdai munkák

a leggyorsabban és
legszebb kivitelben
o o készülnek o o

Adi Árpád

Kossuth-nyomdájában

Maros-Vásárhely
Széchenyi-tér 7. sz.

A mosás akár a táncz,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana
csodálatos, **hathatós** tisztítóerejét saját szerű előállításának és a legjobb nyersanyagok leg gondosabb kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
kiméli a kezeket és a fehérműt!
Megtakarít fáradtságot és vesződséget
kiméli ennél fogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!
Tisztasága **30.000** koronával
szavatoltatik.